

DOPORUČENÍ PRO POSKYTOVATELE SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB
PRO PODZIMNÍ A ZIMNÍ OBDOBÍ 2026-2027

Podzimní a zimní období je každoročně spojeno se zvýšeným výskytem akutních respiračních infekcí. U vulnerabilních skupin osob mohou mít zejména chřipka a infekce způsobené respiračním syncytiálním virem (RSV) závažný průběh a vést k rozvoji komplikací. Významné riziko představují také pneumokokové infekce, které mohou zejména u starších osob a osob s chronickými onemocněními probíhat závažně a vést k závažným komplikacím. V průběhu respirační sezóny je nadále třeba počítat rovněž s onemocněním covid-19, zejména u osob se zvýšeným zdravotním rizikem.

Respirační infekce se šíří především vzduchem prostřednictvím kapének a drobných částic vznikajících při dýchání, mluvení, kašli nebo kýchání a také nepřímo kontaminovanými rukama a povrchy. K jejich přenosu proto snáze dochází zejména v uzavřených a nedostatečně větraných prostorech a při bližším kontaktu mezi osobami.

Účelem tohoto doporučení, které vydává sekce ochrany a podpory veřejného zdraví Ministerstva zdravotnictví s odbornou garancí Státního zdravotního ústavu, je poskytnout poskytovatelům zdravotních a sociálních služeb praktický soubor preventivních opatření zaměřených na snížení rizika přenosu a šíření respiračních infekcí, ochranu vulnerabilních osob a omezení dopadů těchto onemocnění na provoz zařízení.

Mezi základní doporučení patří:

1. Očkování

- Poskytovat zaměstnancům a pacientům/klientům srozumitelné a dostupné informace o možnostech očkování proti chřipce a dalším respiračním onemocněním. U pacientů a klientů je vhodné zohlednit zejména jejich věk, zdravotní stav a individuální riziko, včetně možnosti očkování proti RSV nebo pneumokokovým nákazám. Informace by měly pomoci porozumět přínosům očkování, zejména z hlediska snížení rizika závažného průběhu a komplikací, a podpořit informované rozhodnutí každého jednotlivce.
- Pacientům a klientům pobytových zařízení sociálních služeb umožnit podle potřeby také odbornou konzultaci k očkování, která poskytne prostor pro zodpovězení otázek a posouzení vhodnosti očkování s ohledem na jejich individuální zdravotní situaci.
- Zaměstnancům poskytovat informace zejména o možnosti očkování proti chřipce a o jeho přínosu pro ochranu vlastního zdraví i zdraví osob, o které pečují. Součástí mohou být také praktické informace o úhradě očkování z veřejného zdravotního pojištění nebo o příspěvcích a dalších benefitech zdravotních pojišťoven.

-

- U klientů domovů pro seniory, domovů pro osoby se zdravotním postižením a domovů se zvláštním režimem a u pacientů/klientů léčeben pro dlouhodobě nemocné věnovat pozornost také možnosti očkování proti pneumokokovým nákazám, včetně srozumitelných informací o jeho významu a podmínkách úhrady z veřejného zdravotního pojištění.

2. Doporučení při podezření na výskyt nebo při výskytu nákazy u zaměstnanců

- Při výskytu klinických obtíží svědčících pro akutní respirační infekci je důrazně doporučeno, aby zaměstnanec zůstal doma až do úplného odeznění příznaků. Svůj zdravotní stav by měl konzultovat se svým praktickým lékařem, nechat se vyšetřit a řídit se jeho doporučeními, včetně zajištění případného laboratorního vyšetření.

3. Doporučení při podezření na výskyt nebo při výskytu potvrzené nákazy u klientů/pacientů

- V případě výskytu nákazy mezi pacienty/klienty zavést adekvátní protiepidemická opatření a přísně dodržovat bariérový režim ošetřování k zabránění dalšímu šíření onemocnění a k minimalizaci dopadů na zdraví pacientů/klientů/zaměstnanců a provoz zařízení.
- Dle možností zajistit izolaci nemocné osoby a minimalizovat její kontakt s ostatními klienty.
- V rámci bariérového ošetřovatelského režimu zajistit používání osobních ochranných pracovních prostředků personálem a jejich výměnu mezi přístupy k jiným klientům/pacientům, a zajistit důsledné dodržování zásad pro hygienu rukou.
- Zajistit sledování zdravotního stavu klientů a dalších osob, které byly v kontaktu s nemocným.

4. Ostatní preventivní a protiepidemická opatření

- V období zvýšeného výskytu respiračních infekcí je doporučeno, aby zaměstnanci a návštěvy používali adekvátní ochranu dýchacích cest (respirátor minimální filtrační účinnosti 94 %, filtrační třída ochrany minimálně FFP 2 dle ČSN EN 149:2001 a dodatků).
- S cílem zachovat sociální kontakt klientů je vhodné návštěvy upozornit na rizika případného přenosu nákazy a vyzvat k pečlivému posouzení svého zdravotního stavu před samotnou návštěvou. Návštěvu by měly odložit všechny osoby i s mírnými příznaky respiračního onemocnění (rýma, kašel, zvýšená teplota) a osoby, které jsou v blízkém kontaktu, např. v domácnosti, s osobami s akutně probíhajícím respiračním onemocněním. Zdravým osobám lze doporučit během návštěvy použít adekvátní ochranu dýchacích cest.
- V období zvýšeného až epidemického výskytu akutních respiračních infekcí je vhodné zvážit zkrácení délky návštěv a omezení počtu osob, které klienta nebo pacienta současně navštěvují. Doporučuje se rovněž, aby návštěvy dětí mladších 15 let byly v tomto období omezeny. Dobrovolnické aktivity není nutné plošně přerušovat; jejich pokračování by však mělo být podmíněno dodržováním odpovídajících hygienických a protiepidemických opatření nastavených podle místních podmínek a aktuální epidemiologické situace.
- Doporučuje se zajistit pravidelný úklid a dezinfekci často dotýkaných povrchů, dostatečné a pravidelné větrání, zejména ve společných prostorách, a vytvářet vhodné podmínky pro hygienu rukou, včetně dostupnosti dezinfekčních prostředků a srozumitelné edukace personálu, klientů,

pacientů i návštěvníků. V době epidemického výskytu akutních respiračních infekcí je nutné nemocničním hygienikem nastavit taková hygienická opatření, které jsou součástí tohoto doporučení, aby se minimalizovalo riziko přenosu infekce.

- Další postup a individuální otázky je možné konzultovat s místně příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví. Doporučujeme připravit si postupy pro zajištění provozu zařízení při zvýšené nemocnosti zaměstnanců. Současně je potřeba připomenout, že poskytovatelé zdravotních služeb a vybraných sociálních služeb mají dle § 15 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, uloženu povinnost stanovit v provozním řádu hygienická a protiepidemická opatření k předcházení vzniku a šíření infekce.